

malované keramiky. M. Zemek zhodnotil výrobní činnost novokřtěnců a dokládal, že jejich odchod byl hlavní příčinou hospodářské stagnace jižní Moravy v 17. stol. Z. Uhlíř se zabýval postavou řemeslníka v duchovní epice středověku, kde se projevila jak národnostní, tak i náboženská hlediska.

Po zkušenostech z XIII. mikulovského sympozia se ukazují jako nosná a přitažlivá témata širěji zaměřená, která je možno studovat z více hledisek a na sympozium tato hlediska konfrontovat. Jako přínosné se ukázalo i rozdělení do sekcí.

JOSEF UNGER

VI. seminář o zkoumání výrobních objektů a technologií archeologickými metodami

Seminář se uskutečnil dne 13. prosince 1983, tak jako v předchozích ročnících, v přednáškovém sále Technického muzea v Brně. Hlavní pozornost byla tentokrát věnována studiu středověkého hornictví. J. Merta podal informace o akcích na ochranu terénních reliktnů po dolování v okolí Jihlavy, zejména 7 km dlouhé stoky podél řeky Jihlavy mezi Rantířovem a Starými Horami, která patrně pochází z 13. století, a v oblasti Šacberku severně od města. Dále informoval o krocích k památkové ochraně stop po těžbě zlata v prostoru Hor a Předína (okr. Jihlava a Třebíč). Dr. R. Vermouzek hovořil o dolování na Tišnovsku a zajímavý referát přednesl W. Schwabenicki z NDR. Týkal se archeologických výzkumů zaniklého hornického sídliště opevněného příkopem a valem u Sachsenburgu (Kr. Karl-Marx-Stadt), kde byly mimo vlastního sídliště, na němž archeologický výzkum odkryl i půdorysy domů, zkoumány haldy a otevřeny šachty i štolý po dolování. Pozoruhodný příspěvek o těžbě a zpracování mědi u Keltů v severních Čechách si připravil dr. J. Waldhauser, CSc.

V dalším bloku příspěvků informovala dr. V. Kovářů spolu s dr. J. Pajerem o archeologickém výzkumu hrncířské pece z konce 19. až 20. století v Tupesích, dr. R. Procházka podal zprávu o výsledcích záchranného výzkumu v domovním bloku na Dominikánské ulici v Brně, kde zachytil zbytky kovolitické pece z 13. století a dehtařskou jámu, a v Jabloňanech u Skalice, odkud byly již v minulosti známy doklady železářské výroby. Datuje je do 13. století. Referát nepřítomných dr. J. Michálka a dr. J. Fröhliha zpracovával na základě archeologických i archívních pramenů vápenictví na Strakonicku a Písecku. V závěrečné části J. Merta sdělil podrobnosti o nálezů železářské pece snad ze slovanského období u Lažánek (okr. Brno-venkov) a seznámil přítomné s výsledky dvou experimentálních taveb uskutečněných v roce 1983 v Blansku. Seminář přispěl k rozšíření poznatků o problematice studia výrobních objektů a technologií zejména středověkého období, ale i pravěku a novověku.

ZDENĚK MĚŘÍNSKÝ

Pracovní zasedání o spolupráci v oblasti využití přírodovědných a technických disciplín v archeologii a sympozium o geofyzikální prospekci ve Varšavě

Ve dnech 6.–7. prosince 1983 se sešli v IHKM PAN ve Varšavě zástupci archeologických ústavů Bulharska, Československa, Maďarska, NDR a Polska, aby projednali další možnosti rozšíření spolupráce a koordinace aplikací přírodovědných a technických metod i využití tzv. mezních oborů v komplexním archeologickém výzkumu. Jednání předsedal prof. dr. Z. Bukowski z hostitelské instituce, který připravil a navrhl ucelenou koncepci spolupráce na tomto úseku, dále účastníci vyslechli informace zástupců archeologických ústavů jednotlivých zúčastněných států o možnostech podílu spolupráce a personálním i technickým vybavení jejich institucí a prohlédli si centrální laboratoře IHKM PAN ve Varšavě včetně vybavení geofyzikální skupiny. Za ČSSR se jednání zúčastnila dr. E. Pleslová, CSc., dr. C. Ambros, CSc. a dr. Z. Měřínský. Ze zasedání vplynuly závěry a úkoly pro další postup a zejména koordinaci výzkumné činnosti v této oblasti. V první fázi budou připraveny konkrétní výzkumné úkoly a projekty, na nichž bude spolupráce probíhat (např. zpracování inventáře římských importů z ČSSR, NDR a PLR včetně jejich komplexních metalografických analýz), sestavení pracovních komisí, setkání zainteresovaných badatelů, vypracována nabídka možností využití přístrojové techniky jednotlivých pracovišť, expertíz a posudků specialistů a adresář i zaměření specialistů v různých oborech, jako je např. paleobotanika, paleozoologie, geofyzika, datování pomocí radioaktivního uhlíku C^{14} , archeomagnetismem apod.

Na poradu navazovalo ve dnech 8.–9. prosince 1983 sympozium o podílu geofyzikálních metod v terénních archeologických výzkumech. Pod vedením dr. J. Przeniosła pracuje v IHKM PAN speciální geofyzikální skupina, která dosud prováděla měření na 104 lokalitách v Polsku, NDR, Itálii, Francii, Tunisu i na dalších místech, a mezi nimi i na řadě objektů z raného a vrcholného středověku. Bádání provádí skupina za spolupráce s řadou externích spolupracovníků (např. letecké snímkování WAT Warszawa), a to především geoelektrikou, ale i gravimetrií, seismikou, systémem SIR, leteckým snímkováním atd. Důraz je kladen především na kombinování několika metod, interpretaci výsledků a samozřejmě archeologickou verifikaci. Například tato prospekce a následující archeologické odkryvy probíhaly v městech Gniew, Kłodzko, Kraków, křižáckém Malborku a na lokalitě Sycyn, kde bylo sledováno zaniklé vesnické osídlení 16.–17. století v souvislosti s lokalizací a výzkumem místa rodného domu renesančního básníka J. Kochanowského (1530–1584).

O výzkumech v ČSSR referovali dr. E. Pleslová, CSc., dr. Z. Měřínský, v NDR dr. J. Görsdorf, část zasedání byla věnována informacím o přístrojové technice, využití centrální laboratoře IHKM PAN, která disponuje například rastrovacím elektronovým mikroskopem, defektoskopy, rentgeny, laserovými spektroskopy atd. Řada kratších sdělení se týkala i výzkumů exploatačních center kamenných surovin z paleolitu až doby bronzové, hradišť nebo lépe v naší terminologii hrádků a tvrzí i dalších drobných středověkých opevnění z 12.–14. století i dalších objektů. V závěrečných slovech prof. dr. Z. Bukowski zdůraznil nutnost další mezinárodní spolupráce na tomto poli.

ZDENĚK MĚŘÍNSKÝ

Z dalších konferencí a sympozií

V podzimních měsících roku 1983 proběhly na Slovensku tři konference a symposia částečně nebo úplně věnované problematice raného a vrcholného středověku. Ve dnech 26.–30. října 1983 se konala v Košicích konference s mezinárodní účastí zaměřená na otázky etnických, kulturních, ekonomických a sociálních kontaktů východního Slovenska k okolním oblastem, nazvaná „Praveké a včasnohistorické osídlenie východného Slovenska vo vzťahu k susedným oblastiam“. Pořádal ji AÚ SAV v Nitře ve spolupráci s Východoslovenským muzeem v Košicích. V jednání II. sekce byly zařazeny převážně příspěvky týkající se problematiky 6.–14. století. Zecla na řešení otázek interetnických vztahů bylo zaměřeno mezinárodní sympozium „Interakcie stredoeurópskych Slovanov a iných etník v 6.–10. storočí“, konané v N. Vozokanech ve dnech 3.–7. října 1983. Pořádající institucí byl AÚ SAV v Nitře, jenž organizoval i třetí akci. Ve dnech 8.–9. listopadu 1983 se v N. Vozokanech sešli odborníci z oblasti numismatiky a hospodářských dějin na konferenci nazvané „Peňažno-tovarové vzťahy na Slovensku v 5.–9. storočí“.

ZDENĚK MĚRINSKY

